

2 Skogsbruk

Skogen erbjuder unika livsmiljöer för olika växt- och djurarter, rymmer många kulturmiljöer och fornlämningar samt är värdefull för friluftsliv och rekreation. Skogsbruket är också en basnäring i Dalarna som sysselsätter cirka 3 000 personer i skogen¹⁰ och bidrar till många arbetstillfällen även i förädlingen av råvaran. Ett hållbart skogsbruk är en central del i en växande bioekonomi och kan bidra med förnybar råvara som kan ersätta fossila bränslen, kemikalier, resurskrävande material och bidra till att öka sysselsättningen i länet.

Miljötillståndet i skogen påverkas framför allt av skogsbrukets intensitet och metoder, men även av olika former av hävd, bete och skogsbränder samt klimatförändringar. Insatser görs för att förbättra hänsynen vid skogliga åtgärder och arealen *formellt skyddad* och *frivilligt avsatt* skog ökar. Men fortfarande avverkas skogar med höga naturvärden och hänsynen har brister. Miljömålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv bedöms inte kunna nås och inom 10–15 år bedöms alla oskyddade kontinuitetsskogar i länet vara avverkade.¹¹

Skog täcker ca 80 procent av Dalarnas yta och cirka 69 procent av totala ytan i länet är produktiv skogsmark¹². Skogsbruk bedrivs på huvuddelen av den produktiva skogsmarken som inte är skyddad eller *frivilligt avsatt*. I detta avsnitt omfattas aktörer inom sektorn skogsbruk, skogsnäringen, markägare, ideella föreningar, kommuner och myndigheter. Markägaren är ytterst ansvarig för skogliga åtgärder utförda på sin fastighet, men skogsnäringen är nyckelaktörer som dagligen påverkar Dalarnas skogar genom skogsbruksåtgärder.

Hela skogsbrukssektorn har ett gemensamt ansvar att bevara och förstärka natur-, kulturmiljö- och sociala värden i skogslandskapet. För att förverkliga skogspolitikens mål förväntas markägare och skogsbrukare ta eget ansvar för, och bidra med, frivilliga insatser utöver de krav som ställs i lagstiftningen. För att bevara biologisk mångfald och samtidigt hållbart nyttja naturresurserna behövs mer kunskap om värdefulla skogar, ett mer variationsrikt skogsbruk och ett landskapsperspektiv. Målbilder för god hänsyn vid skogliga åtgärder är ett verktyg för att öka hänsynstagandet i skogen och kan bidra till att skapa en grön infrastruktur i landskapet. Naturvårdsanpassade skogsbruksplaner är ett annat verktyg för att planera frivilligt skydd och miljöhänsyn.

Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen och kommunerna arbetar med *formellt skydd* och naturvårdande skötsel av skog. Markägare och ideella organisationer

¹⁰ Statistiska Centralbyrån, SNI kod, A 02 Skogsbruk, för Dalarnas kommuner 2016.

¹¹ Skogliga konsekvensanalyser 2015 – SKA 15, Rapport 10 2015, Skogsstyrelsen.

¹² Statistik från Riksskogstaxeringen 2014, www.slu.se/riksskogstaxeringen

utför naturvårdande skötsel, inventeringar, opinionsbildning, guidning av allmänheten och samarbeten med myndigheterna. Skogsbruket kan också framöver spela en viktig roll för integration av nyanlända och erbjuda utbildningar, arbeten och praktikplatser som underlättar etablering på landsbygden.

Hänvisning till andra avsnitt: 13 Myndigheter, kommuner och offentliga organisationer, främst 13.8 Grön infrastruktur, 13.9 Förvaltning av skyddade områden, 13.10 Åtgärdsprogram för hotade arter, samt 4 Tillverkningsindustri, 5 Bygg och fastighet, 7 Besöksnäring.

Miljömål som berörs: Levande skogar, Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv.

Hållbarhetsmål/Agenda 2030-mål som berörs: 15 Ekosystem och biologisk mångfald, 13 Bekämpa klimatförändringen, 17 Samverkan.

2.1 Dialog och samverkan mellan skogliga aktörer

Åtgärdsområdets betydelse för det regionala miljömålsarbetet: Åtgärder i det här området bidrar till en ökad samverkan mellan skogliga aktörer. Samverkan är en förutsättning för en fungerande *grön infrastruktur*. Genom erfarenhetsutbyten och kunskapsspridning kan nya och innovativa lösningar spridas och leda till förbättrad miljöhänsyn. Via nätverk och andra samverkansformer kan också information till och från myndigheter förmedlas.

Verksamheter, uppdrag och pågående insatser inom området: Dialog och samverkan sker idag i flera olika forum och nätverk, bland annat skogligt sektorsråd och kommunalt skogligt nätverk.

Vilka är samhällets styrmedel för miljömålen inom området: Kunskap och informationsspridande insatser. Det skogliga sektorsansvaret innebär frihet under ansvar. Skogsvårdslagen tydliggör att mål för produktion och miljö ska väga lika.

Vad kan göras mer i Dalarna: Deltagande i olika forum där alla bidrar med sin kunskap och erfarenhet. Förtroende för varandra skapar möjlighet att dela information.

2.1.1 Forum för levande skogar

Vad ska göras: Bilda ett forum med växlande värdskap för att årligen studera, diskutera och följa upp åtgärder i det här åtgärdsprogrammet i fält. Åtgärder omfattar såväl skogens sociala, ekonomiska och ekologiska värden.

Drivande part: Skogsstyrelsen.

Medverkande part: Skogsbruket, stora skogsägare, ideella föreningar, kommuner, Länsstyrelsen.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Antal forumträffar och antal deltagare per träff.

2.1.2 Lokalt skogligt sektorsråd

Vad ska göras: Bilda ett permanent skogligt sektorsråd för Dalarna med bred representation från skogliga intressenter med regelbundna möten för information, diskussion och erfarenhetsutbyte. Intressenterna ska representera skogens sociala, ekonomiska och ekologiska värden.

Drivande part: Skogsstyrelsen.

Medverkande part: Skogsbrukare, skogsägare, ideella föreningar, kommuner, Länsstyrelsen, politiker.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Antal träffar och möten med sektorsrådet och antal deltagare.

2.1.3 Kommunalt skogligt nätverk

Vad ska göras: Driva ett forum för utbyte av erfarenheter kring skogsförvaltning med fokus på alternativa skötselmetoder.

Drivande part: Alla kommuner i länet med skogsförvaltning. Värdskapet roterar mellan medverkande i forumet.

Medverkande part: Kommunanställda med ansvar för skogsförvaltning eller kommunal skogsskötsel.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Antal träffar i forumet.

2.2 Miljöhänsyn vid skogliga åtgärder

Åtgärdsområdets betydelse för det regionala miljömålsarbetet: Åtgärder i det här området är viktiga för det regionala miljömålsarbetet. Med hjälp av framtagna målbilder för miljöhänsyn kan avverkning och gallring planeras och utföras på mer skonsamma sätt. Miljöhänsynen som tas vid skogliga åtgärder har stor betydelse för möjligheten att uppnå målet Levande skogar och även andra miljömål.

Verksamheter, uppdrag och pågående insatser inom området: Ett hållbart skogsbruk förutsätter att en god miljöhänsyn tas vid alla skogliga åtgärder. De av Skogsstyrelsen och skogsbruket gemensamt framtagna målbilderna för god miljöhänsyn är tänkta som en vägledning i det praktiska skogsbruket. I dagsläget finns gemensamma målbilder för hänsyn till mark och vatten, hänsynskrävande biotoper, träd och buskar, kulturmiljöer samt till friluftsliv och rekreation. De flesta skogliga aktörer har redan implementerat målbilderna i den egna verksamheten och utbildat personalen. Många aktörer jobbar för att minska *körskador* och skador på kulturmiljölämningar. Naturvärdesbedömningar görs av skogsbruket inför åtgärder. Skogsstyrelsen och skogsbruket gör uppföljningar av hänsynen.

Vilka är samhällets styrmedel för miljömålen inom området: Skogsvårdslagen, Miljöbalken och Kulturmiljölagen reglerar vilken hänsyn som ska tas i skogen. Ekonomiska stöd inom landsbygdsprogrammet till bland

annat kompetensutveckling bidrar till genomförandet av ökad hänsyn. Målbilder för god hänsyn ger vägledning. Myndigheters och andra skogliga aktörer erbjuder rådgivning och utbildning om miljöhänsyn. Naturvårdsanpassade skogsbruksplaner utgör ett bra planeringsunderlag för brukande och hänsyn.

Vad kan göras mer i Dalarna: Målbilderna för god miljöhänsyn behöver fortsätta att utvecklas, förvaltas och implementeras hos företag och organisationer för att minska skadorna på till exempel hänsynskrävande biotoper, skyddszoner och forn- och kulturmiljölämningar i skogen. Det behövs mer specifik hänsyn och anpassat brukande utifrån förutsättningar på dels *trakt-* och dels landskapsnivå. Även aktörer utanför länet bör jobba på liknande sätt med god miljöhänsyn i samband med skogliga åtgärder som en del i en *grön infrastruktur*.

2.2.1 Återkoppling och dialog om miljöhänsyn i skogsbruket

Vad ska göras: Genomföra objektsvis dialog i fält med yrkesverksamma inom skogsbruket om utförda åtgärder med utgångspunkt från målbilder för god hänsyn genom en lärandeprocess för att uppnå bättre miljöhänsyn.

Drivande part: Skogsstyrelsen.

Medverkande part: Skogsbruket.

När genomförs åtgärden: 2020.

Uppföljning: Antal deltagare i dialoger.

2.2.2 Hyggesfritt skogsbruk

Vad ska göras: Upprätta och underhålla fem demonstrationsytor med hyggesfritt skogsbruk och i anslutning till dessa hålla utbildningar. Under 2018 ges rådgivning, information och utbildning för att sprida kunskap om hyggesfritt skogsbruk.

Drivande part: Skogsstyrelsen.

Medverkande part: Skogsbruket, skogsägare.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Antal utbildningar som hållits på respektive demonstrationsyta. Sammanställning av aktiviteter för att sprida kunskap om hyggesfritt skogsbruk som gjorts under 2018. Uppskattning av areal som brukas hyggesfritt i länet.

2.2.3 Målbilder för god hänsyn i skogen

Vad ska göras: Genomföra utbildningar, implementera och tillämpa målbilder för god miljöhänsyn i den egna verksamheten. Målbilderna bidrar till ökad hänsyn till skogens ekologiska, kulturella och sociala värden.

Drivande part: Bergvik skog, BillerudKorsnäs, Mellanskog, Siljan skog, Stora Enso.

Medverkande part: Skogsstyrelsen, skogsentreprenörer.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Genomförda utbildningstillfällen. Beskrivning av hur målbilderna har implementerats.

2.2.4 Överfarter vid skogliga åtgärder

Vad ska göras: Undvika *överfarter*, beskriva nödvändiga *överfarter* på ett tydligare sätt i planering och bygga rätt för att minska negativ påverkan på vattenmiljöer, samt följa upp effekten.

Drivande part: Stora Enso.

Medverkande part: Avverkningslag och skogliga planerare, Skogsstyrelsen.

När genomförs åtgärden: 2020.

Uppföljning: 1. Antal *överfarter*, 2. Om överfart är nödvändig eller ej. 3. Överfart beskriven i traktdirektiv. 4. Val av överfart vid avverkning

2.2.5 Minska antalet körskador i skogen

Vad ska göras: Fortsätta med utbildning, implementering, genomförande och uppföljning av arbetsmetod avsedd att minska *körskador* vid slutavverkning och gallring.

Drivande part: Stora Enso, BillerudKorsnäs, Bergvik, Mellanskog, Siljan skog.

Medverkande part: Skogsentreprenörer, Skogsstyrelsen.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Antal rapporterade *körskador* vid avverkning och gallring.

2.2.6 Traktbank för svåra drivningsförhållanden i skogsbruket

Vad ska göras: Öka antalet färdigplanerade *trakter* så att ett större utbud av valbara *trakter* finns vid svåra drivningsförhållanden med syfte att minska mängden allvarliga *körskador*.

Drivande part: Stora Enso, BillerudKorsnäs.

Medverkande part: Skogsstyrelsen.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Andel avverkningar av det totala antalet avverkningar med allvarliga *körskador*.

2.2.7 Blå målklassning i skogsskötselplaner

Vad ska göras: Genomföra *blå målklassning* i några skogsskötselplaner för att utvärdera och arbeta vidare med detta.

Drivande part: Mellanskog.

Medverkande part: Skogsstyrelsen.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Antal skogsskötselplaner med *blå målklassning*.

2.2.8 Öka andel certifierad råvara från skogen

Vad ska göras: Genom riktad information till skogsägare verka för en ökad andel avverkad volym som är certifierad enligt FSC eller PEFC.

Drivande part: Mellanskog, Siljan skog.

Medverkande part: Skogsägare.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Andel av total avverkad volym som är FSC respektive PEFC.

2.3 Formellt natur- och kulturmiljöskydd samt frivilliga avsättningar

Åtgärdsområdets betydelse för det regionala miljömålsarbetet: Att kartlägga och inventera höga natur-, kulturmiljö- och sociala värden i skog ger underlag om vilka områden som kan vara värdefulla att skydda och avsätta. Från den nationella strategin för formellt skydd av skog¹³ framgår det att under perioden 2012–2015 har 5 383 hektar skog fått ett formellt skydd i Dalarnas län och under perioden 2016–2020 ska ytterligare 8 313 hektar få ett formellt skydd. Det finns ingen samlad uppgift om arealen frivilligt avsatt skog men den spelar en stor roll tillsammans med formellt skyddad skog i arbetet för miljömålen Levande skogar och Ett rikt djur- och växtliv.

Verksamheter, uppdrag och pågående insatser inom området: Framtagande av kunskap om länets natur-, kulturmiljö- och sociala värden i skogen. Säkerställande av att värden och hänsyn till fridlysta och/eller rödlistade arter beaktas i brukandet av skogen. *Formellt skydd* av skog enligt regional strategi som revideras. Frivilliga avsättningar kompletterar skyddet. Därutöver förvaltas de skyddande områdena, se vidare åtgärdsområde 13.9.

Vilka är samhällets styrmedel för miljömålen inom området: Skogen berörs av vissa delar av miljöbalken, bland annat av förordningar om områdesskydd, artskydd och anmälan för samråd. Politiska beslut sätter ramarna för i vilken omfattning staten kan ersätta markägare för det intrång i markanvändandet som ett områdesskydd innebär. Det kan medföra vissa fördelar för markägare och skogsbrukare att vara anslutna till något av certifieringsystemen FSC eller PEFC. Inom dessa ställs det bland annat krav på att värdefulla biologiska värden ska lämnas, så kallade frivilliga avsättningar. Frivilliga avsättningar är särskilt lämpliga och önskvärda för värdekärnor där markägaren är villig att ta hela naturvårdsansvaret själv och för värdekärnor som inte kan prioriteras för formellt skydd men som stöder en grön infrastruktur.

Vad kan göras mer i Dalarna: Med mer resurser kan Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och kommunerna bilda mer *formellt skydd*. Frivilliga avsättningar som skogsbruket gör är mycket viktiga och bör bli bestående för att göra en stor miljönytta. Störst naturvårdsnytta nås när *formellt skydd* och frivilliga avsättningar görs av samtliga aktörer utifrån samverkan med gemensamma underlag.

2.3.1 Strategi för formellt skydd av skog i Dalarna

Vad ska göras: Revidera befintlig strategi för *formellt skydd* av skog i Dalarnas län i syfte att fortsätta och förbättra arbetet med skydd av skog.

Drivande part: Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.

Medverkande part: Skogsägare, skogsbrukare, miljö-, natur- och friluftss-

¹³ Nationell strategi för formellt skydd av skog, reviderad 2017. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen

livsorganisationer.

När genomförs åtgärden: 2018.

Uppföljning: Framtagen reviderad strategi samt den årliga uppföljningen av miljömålet Levande skogar.

2.3.2 Inventering och kvalitetssäkring av frivilliga avsättningar

Vad ska göras: Inventera skogsbrukets dokumenterade frivilliga avsättningar via enkät- och intervjuundersökning samt fältinventering (Skogsstyrelsen). Säkerställa att områden med höga naturvärden är identifierade och avsatta, samt ger störst möjlig naturvårdsnytta i landskapet (BillerudKorsnäs, Bergvik och Stora Enso).

Drivande part: Skogsstyrelsen, BillerudKorsnäs, Bergvik och Stora Enso

Medverkande part: Skogsägare.

När genomförs åtgärden: Skogsstyrelsens inventering 2018, BillerudKorsnäs, Bergviks och Stora Ensos arbete sker löpande.

Uppföljning: Resultat från inventeringar, areal och kvalitet på frivilliga avsättningar.

2.3.3 Kartläggning, inventering och skydd i omarronderingen

Vad ska göras: I förarbetet till en omarrondering i möjligaste mån identifiera och kartlägga höga naturvärden, nyckelbiotoper, fornlämningar och andra kulturmiljölämningar. I möjligaste mån *formellt skydda* områden med höga naturvärden i omarronderingsprocessen.

Drivande part: Länsstyrelsen.

Medverkande part: Skogsstyrelsen, Lantmäteriet, kommunerna.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Dokumentation som styrker att åtgärden är utförd i ett omarronderat område. Andel eller areal i nya omarronderade områden som fått något *formellt skydd*.

2.3.4 Kunskap om prioriterade skogslevande fåglar

Vad ska göras: Uppdatera listan över prioriterade skogslevande fåglar i länet, bedömning av bevarandestatus och kunskap om arternas ekologi (Länsstyrelsen). Verka för en ökad rapporteringsfrekvens för prioriterade skogsfåglar till artportalen (Dalarnas ornitologiska förening).

Drivande part: Länsstyrelsen.

Medverkande part: Skogsstyrelsen och Dalarnas ornitologiska förening (DOF).

När genomförs åtgärden: Löpande

Uppföljning: Nationell och regional uppföljning, miljöövervakning. DOF rapporterar antal gjorda insatser för att öka rapporteringsfrekvensen.

2.3.5 Hänsyn till hotade arter

Vad ska göras: Genomföra artanpassad hänsyn, naturvårdande skötsel och avsättningar för att gynna hotade arter inom ramen för särskilda åtgärdsprogram till exempel för vitryggig hackspett, raggbock och sandödla.

Drivande part: Bergvik, Stora Enso, BillerudKorsnäs.

Medverkande part: Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Naturskyddsföreningen,

Dalarnas ornitologiska förening.

När genomförs åtgärden: Löpande

Uppföljning: Dokumentation av genomförda insatser.

2.4 Natur- och kulturmiljövård i skogen

Åtgärdsområdets betydelse för det regionala miljömålsarbetet: Området är viktigt för det regionala miljömålsarbetet. Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda natur- och kulturmiljön. Skogen är rik på forn- och kulturmiljölämningar och det är ett unikt kulturlandskap som skapats genom tidigare generationers arbete. Många kulturmiljölämningar behöver kartläggas och skötas för att synliggöras och bevaras. Även många naturvärden behöver skötas för att bevara och utveckla naturvärdena och i vissa fall behövs restaurering för att återfå naturvärden.

Verksamheter, uppdrag och pågående insatser inom området: I projektet Skog och Historia inventerades stora områden på forn- och kulturmiljölämningar, men det återstår att kvalitetsgranska flera tusen fynd och lämningar. Genom att ta till vara på tips om lämningar som rapporteras in till myndigheterna på olika sätt kan kunskapen öka. Inom formellt skyddade områden har staten ansvar för den natur- och kulturmiljövårdande skötseln samt skötsel för att gynna sociala värden och det rörliga friluftslivet. I frivilliga avsättningar och vid hänsyn i samband med skogliga åtgärder kan det vara lämpligt med natur- och kulturmiljövårdande skötsel. Naturvårdsbränningar är en viktig åtgärd för många hotade arter.

Vilka är samhällets styrmedel för miljömålen inom området: Skogsvårdslagen, Miljöbalken och Kulturmiljölagen utgör lagrum för åtgärdsområdet. Skötselanslag för *formellt skyddade områden*, samt ekonomiska stöd via Landsbygdsprogrammet och Nokås (Natur- och kulturmiljöåtgärder i skogen). Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen, Dalarnas museum erbjuder information och utbildning om kulturmiljöer. Åtgärdsprogram för hotade arter.

Vad kan göras mer i Dalarna: Det finns behov av mer inventering och kartläggning av kulturmiljöer i skogen. Informationen behöver kvalitetsgranskas, samlas och göras tillgänglig för skogsbruket. Många kulturmiljöer behöver skötas för att bevaras och utvecklas. Genom inventering, utbildning och information, samt kulturmiljövårdande åtgärder kan bevarandet av kulturmiljöer förbättras. Den naturvårdande skötseln i såväl skyddade som oskyddade områden behöver öka för att bibehålla arter och naturmiljöer.

2.4.1 Naturvårdande skötselåtgärder

Vad ska göras: Genomföra naturvårdande och restaurerande insatser i skyddade områden för att bevara och utveckla naturvärdena.

Drivande part: Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, kommuner.

Medverkande part: Entreprenörer.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Listning av genomförda åtgärder, till exempel våtmarksrestaurering, slätter, röjning och gallring.

2.4.2 Naturvårdsbränning

Vad ska göras: Verka för att det i Dalarna årligen bränns 100–150 hektar skogsmark där de individuellt satta biologiska målen för naturvårdsbränningarna nås. Bränningarna ska ske inom de prioriterade områdena enligt Länsstyrelsens strategi för naturvårdsbränning.

Drivande part: Länsstyrelsen.

Medverkande part: Skogsstyrelsen, Skogsbolagen med FSC-certifierad skog, Skogsentreprenörer.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Antal hektar som naturvårdsbränts. Dokumentation av resultat från de individuella biologiska målen, exempelvis mortalitet, bränningsdjup, brandljusbildning, överlevnad av gamla träd, för varje naturvårdsbränning.

2.4.3 Samverka och utbilda kring forn- och kulturmiljölämningar

Vad ska göras: Genomföra informationssatsningar mot allmänheten om att lämna in tips om oregistrerade lämningar. Utbilda skogsnäringen i hänsyn vid forn- och kulturmiljölämningar för att säkerställa hög kompetens och minska negativ påverkan på forn- och kulturmiljölämningar.

Drivande part: Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen, Dalarnas museum

Medverkande part: Allmänheten och skogsnäringen.

När genomförs åtgärden: Löpande

Uppföljning: Dokumenterade informationsinsatser mot allmänheten samt antal tips om oregistrerade lämningar som inkommit. Antal utbildningar och antal deltagare på utbildningarna mot skogsnäringen.

2.4.4 Kvalitetssäkring Skog och historia Del 2

Vad ska göras: Granska och bedöma registrerade forn- och kulturmiljölämningar inom projekt Skog och Historia.

Drivande part: Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen, Dalarnas museum.

Medverkande part: –

När genomförs åtgärden: 2022.

Uppföljning: Framtaget material från projektet vid projektavslut.

2.4.5 Hänsyn vid forn- och kulturmiljölämningar i skogsbruket

Vad ska göras: Följa upp hänsyn vid skogsbruksåtgärder intill forn- och kulturmiljölämningar och återkoppla till planerare och entreprenörer. Utvärdera om information från laserscanningen av skogsmarken kan ge användbara kartor för identifiering av forn- och kulturlämningar. Löpande utbilda egen personal och av entreprenörer.

Drivande part: BillerudKorsnäs.

Medverkande part: Skogsstyrelsen, Skogforsk, Länsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet, skogsentreprenörer.

När genomförs åtgärden: Löpande.

Uppföljning: Dokumentation av uppföljda åtgärder. Antal utbildningar av egen personal och entreprenörer.